Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma

Lielahden koulun esiopetus

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

4. Pedagogiset painopisteet

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:

- *ryhmäyttämällä*
- *vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja*
- *aikuisten sensitiivisen läsnäololla*
- *yhteisillä toimintatavoilla*

Miten minulla menee -kyselyn *tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.*

Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta *Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake*

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

- *Miten ryhmäytätte lapset?*
- *Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?*

Lasten ryhmäyttämisessä tärkeää on laadukas vuorovaikutus lasten ja aikuisten välillä.

Käytimme lukuvuoden alussa paljon aikaa ryhmäytymiseen erilaisten leikkien ja muiden toiminnallisten tehtävien kautta. Ryhmäytymisessä käytämme arjessa hyväksi yhteisleikkejä ja leikkipareja. Luomme lapsille turvallisen ja kunnioittavan ympäristön ja ilmapiirin sekä panostamme positiiviseen pedagogiikkaan.

Käytämme arjessa paljon ryhmäytymisleikkejä, tutustumislauluja ja leikkipariarvontaa. Lisäksi tutustumme lapsiin ja huoltajiin esimerkiksi perhetehtävän avulla. Aikuisten tavoitteena on luoda turvallinen ja kaikki huomioonottava ympäristö, jotta jokainen lapsi ja aikuinen voi olla oma itsensä.

Varmistamme lasten osallisuudenkokemukset tarjoamalla jokaiselle sopivan tasoisia tehtäviä. Jokaiselle mahdollistetaan kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen käyttäen erilaisia kommunikaatiota tukevia menetelmiä, kuten kommunikaatiokansiota.

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

Kuvatkaa

- *miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.*
- *miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.*

Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)

Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	**Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi**	**Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?**	**Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli**
Kaikilla esiopetusryhmillä on käytössä positiivisen pedagogiikan materiaali ja toimintatavat. Vahvuuksien tunnistaminen, positiivisten kokemusten tarjoaminen, päivittäisen positiivisen palautteen antaminen sekä toisten vahvuuksien huomaamisen opettelu on osa tavoitteellista toimintaa. Positiivinen pedagogiikka ilmenee parhaiten ympäristössä, jossa on turvallista olla ja missä erilaisuus hyväksytään. Aikuinen ilmentää toiminnassaan	Kiusaamiseen ja uhkaavaan käytökseen oikea-aikainen puuttuminen on äärimmäisen tärkeää. Samalla on oleellista hyväksyä lapsi sellaisena kuin hän on. Kaikilla lapsilla on oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi sekä ihailluksi. Tämä puolestaan auttaa lasta rakentamaan itsestään kuvaa hyvänä, pystyvänä ja arvokkaana yksilönä. Lapsi voi luottaa aikuiseen ja hänen asettamiinsa rajoihin ja siihen, että liian isot asiat eivät jää hänen itsensä kannalteltaviksi.	Vahvistamme ystävyyssuhteita ja lasten vuorovaikutustaitoja sekä autamme myönteisten ystävyyssuhteiden syntymistä osoittamalla sallittua käyttäytymistä keskustelemalla oikeasta ja väärästä. Näitä asioita harjoitellaan tunnetaitomateriaalien ja tunnetaito-ohjauksen avulla. Näiden kautta tutkitaan tunteiden syntymistä, rooleja ryhmässä, vuorovaikutusta, rajoja sekä opetellaan asettumaan toisen asemaan. Kaikilla	Pienten lasten kiusaamisen taustalla on kypsymättömät tunnetaidot. Onkin oleellista muistaa, että esikouluikäiset lapset ovat vielä hyvin eri tasoilla tunnesäätelyssä ja vuorovaikutustaidoissa. Nämä taidot kehittyvät harjoittelun kautta siinä missä esimerkiksi lukemaan ja laskemaan oppiminen. Näiden taitojen opetteluun keskitytään yhteistyössä vanhempien kanssa. Kiusaaminen on toimintana usein impulssiomaista. Niitä lapsia, jotka toimivat

ja puheissaan hyväksyntää ja myötätuntoa sekä tuo esille hyväksyttävästi erilaisia opittavia taitoja ja vahvuuksia. Tämän avulla luodaan yhteisöllisyyttä ja opetetaan empatiaa. Yhteisenä arvona on kiireettömän ja läsnä olevan ajan tarjoaminen tilanteen mukaan. Kaikilla kohtaamisilla, jossa aikuinen on aidosti läsnä, on merkitystä.		esiopetusryhmillä on käytössä jokin tunnetaitomateriaali. Tunteiden tunnistaminen, ryhmätyötaidot ja vuorovaikutuksen mallintaminen toiminnan kautta ovat asioita, joiden kautta kiusaamista voidaan ennaltaehkäistä ja joiden kautta toisen vahvuuksia voi oppia tunnistamaan.	impulsiivisesti, tulee myös suojella omalta impulsiivisuudeltaan. On hyvä muistaa, että väärin tekeminen saattaa tuottaa häpeää ja kerätä vihaa sosiaalisesti hyväksymättömällä tavalla väärin toiminutta yksilöä kohtaan. Myös vetäytyvät lapset tulee huomioida ja vanhempien huolesta kiusaamiseen tulee keskustella avoimesti yhdessä. Vanhemmille on tuotu esiin, että kiusaamistilanteisiin puututaan herkästi ja aktiivisesti. Kommunikointi näissäkin tilanteissa vanhempien kanssa on avointa ja kunnioittavaa.

4. Pedagogiset painopisteet

Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.

Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä Painopisteiden tukimateriaaleja (LIITE 1), Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa (LIITE 9), Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä (LIITE 2) sekä Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.

Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?

1. *Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.*
2. *Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.*
3. *Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.*
4. *Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.*
5. *Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.*
6. *Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.*

Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)

***KieliPeda-työvälinettä** käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.*

- *KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)*

1. Monilukutaitoa tukeva vuorovaikutus

- selkeä puhe

- pilkotut ohjeet

- kuvatuki (päiväjärjestyskuvat, toiminnanohjauskuvat, liikennevalot, kommunikointikansio, ensin-sitten -kuvat, leikinvalintataulu, kuvitettu leikki, kuvat jotka helpottavat löytämään työskentelyvälineitä ja leluja sekä siivomaan)

- tukiviittomat

2. Ääneen lukeminen ja vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt

- luetaan lepohetkellä kirjoja ääneen lapsille

- loruttelu, riimittely, arvoitukset ja laulaminen aamupiirillä, toimintahetkillä sekä siirtymähetkillä

3. Lukeminen näkyväksi

- tehdään seinälle lukutoukka, jossa näkyy kirjat, jotka ollaan yhdessä luettu eskarissa
- järjestetään kevätkaudulla lempikirjanäyttely

4. Henkilöstön osaamisen jakaminen ja vahvistaminen

- Eskarin kuka-työryhmäläiset Taika ja Susanna
- kuka-vastaavien säännölliset tapaamiset ja tiedon jakaminen eteenpäin
- toimintaa koskevia suunnitelmia jaetaan toisille esim. digitaalisesti
- palavereissa arvioidaan toimintaa ja sitä kautta jaetaan osaamista

Peruslukutaito

Aikuiset mallintavat omalla toiminnallaan lukemista ja kirjoittamista. Oppimisympäristössä on tarjolla monipuolisia kirjoja, kuvia ja nimilappuja, joita lapset pääsevät käyttämään leikeissä ja oppimistilanteissa. Lapset osallistuvat esimerkiksi ryhmän sääntöjen kirjoittamiseen ja kuvittamiseen. Ryhmissä lorutellaan, riimitellään ja lauleskellaan viikoittain. Lapsille luetaan ääneen päivittäin.

Numeerinen lukutaito

Kalenterin katsominen, jossa tarkastellaan päivämääriä. Tarjolla on pelejä, palikoita, jotka tukevat matemaattisten käsitteiden hahmottamista. Lapset saavat itse laskea, vertailla ja järjestellä esineitä sekä käyttää numeroita leikeissään. Matemaattisia taitoja harjoitellaan viikottain ryhmissä. Lapsille järjestään myös esim. iltapäiviä lautapelejen kanssa, jossa aikuisetkin osallisena.

Kuvalukutaito

Henkilöstö ohjaa lapsia tarkastelemaan kuvia, symboleita ja merkkejä sekä pohtimaan niiden merkityksiä. Tiloissa on kuvia ja visuaalisia ohjeita, jotka tukevat ymmärtämistä ja kielen oppimista. Lapset tuottavat itse kuvia, piirroksia ja tarinoita, joita voidaan hyödyntää ryhmän erilaisissa toiminnoissa. Jokaisessa ryhmässä on samanlainen (papunetin) kuvatuki päivästruktuuriin. Integroidussa ryhmässä käytetään puheen tukena tukiviittomia ja sekä kuvatukea.

Medialukutaito

Henkilöstö keskustelee lasten kanssa mediasta ja tekoälystä, keskustellaan ja tarkastellaan kriittisesti mediaa yhdessä lasten kanssa (lastenohjelmat, mainokset). Esiopetuksen käytössä on digitaalisia välineitä, joilla lapset pystyvät tuottamaan ja tarkastella sisältöä. Ryhmissä katsellaan lasten uutisia joka viikko ja eka peliä sekä muita digipelejä käytetään oppimisen tukena.

Kehittämiskohde

Ryhmien kehittämiskohteeksi on pohdittu lapsen luovan ilmaisun kehittäminen sekä kielipedaan tutustuminen.

Lukemista tehdään näkyväksi erilaisilla ryhmien teemapäivillä ja järjestämällä lempikirjanäyttely.

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.

1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.

2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:

- *Toiminnan organisointi*
- *Liikkumisen lisääminen*
- *Motoriset taidot ja toiminnallisuus*
- *Osallistuminen ja osallisuus*
- *Oppimisympäristöt*
- *Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi*

3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.

Linkkejä toteutuksen tueksi:

- *Liikkumisen vuosikello | Tasku*
- *Liikkumisen materiaalipankki | Tasku*
- *Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto*

Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi: Mestari-toiminnan suunnittelut liikuntaa hyödyntäen, Lupa-liikkua, ryhmien yhteistyönä metsäretket.

Toiminnan organisointi: Tilataan lisää liikuntavälineitä.

Osallistuminen ja osallisuus: Kannustetaan perheitä lisäämään arkista liikuntaa yms. Tehdään näkyvämmäksi Liikkuva varhaiskasvatus -eskariin.

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

Lukuvuoden 2026–2027 aikana paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.

Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:

- *Oppiminen ympäristössä*
- *Oppiminen ympäristöstä*
- *Ympäristön puolesta toimiminen*

Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?

Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?

Yksikössä tehdään metsäretkiä lähiluontoon. Metsässä toteutuu lapsilähtöisyys ja lasten uteliaisuuden ylläpito jota fyysinen ja toiminnallinen ympäristö ruokkii. Erilaiset luontoympäristöt tarjoavat mahdollisuuksia yhteistyön harjoitteluun ja luonnolliseen liikkumiseen ja leikkiin. Luonnossa oppiminen kehittää ympäristöherkkyyttä. Toiminnallisissa ympäristöissä tapahtuu oheisoppimista.

Yksikössä toteutetaan ympäristökasvatusta, johon kuuluu luonnon ja sään havainnointi, kierrätys, liikenne ja tutkiva ote luonnon ilmiöihin. Käytännössä oppiminen on aistihavaintojen hyödyntämistä, kysymistä ja ihmettelyä sekä dokumentointia ja jäljentämistä.

Ympäristön puolesta toimiminen: arjen ekoteot (vedenkulutus, valot, käsipaperit), ruokailuissa opitaan ottamaan oikea määrä ruokaa hävikin vähentämiseksi, kierrätys ja yhteisten resurssien kuten lelujen kunnioitus.

Yksikössä toteutetaan hävikkikuukausi marraskuussa jolloin kaikissa ryhmissä keskitytään ruokahävikin vähentämiseen.

Vahvistetaan metsäretkien toteutumisesta yksikössä.

Kaikissa ryhmissä käytössä ymppävihot.